

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยภาคสนาม (Field Research Survey) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อสื่อสิ่งพิมพ์ และประเมินผลของสื่อผสมในด้านความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่าง ๆ ดังนี้

ประชากร

ได้แก่ กลุ่มเด็กนักเรียนในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายของงานเผยแพร่ในโครงการแรงงานเด็ก มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก เนื่องจากมีจำนวนเด็กเข้ามาใช้แรงงานในกรุงเทพฯเป็นจำนวนมาก

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 261 คน โดยศึกษากลุ่มเด็กนักเรียนระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนต่าง ๆ ในอำเภอเสนางคณิศร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 7 โรงเรียน ซึ่งเป็นพื้นที่งานเผยแพร่ปัญหาแรงงานเด็กของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ทั้งนี้โรงเรียนที่เลือกศึกษานั้นพิจารณาจากโรงเรียนที่มีการอบรมครูเพื่อการเผยแพร่ปัญหาแรงงานเด็กมาแล้ว ได้แก่

- โรงเรียนบ้านโคกกลางเหนือ 29 คน
- โรงเรียนบ้านโนนสูง 32 คน
- โรงเรียนบ้านหนองสามสี 48 คน
- โรงเรียนบ้านเนินสะอาดสามัคคี 22 คน
- โรงเรียนบ้านโพนทอง 44 คน

- โรงเรียนบ้านคิมซ่า	25 คน
- โรงเรียนบ้านหนองทับม้า	61 คน
รวม	261 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ขนาดครอบครัว สถานภาพการสมรสของบิดามารดา และอาชีพของบิดามารดา
2. ความคิดเห็นต่อรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการนำเสนอของสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้เผยแพร่ในโครงการแรงงานเด็ก
3. ความรู้เกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก
4. ทักษะเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของเด็ก
- ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้เผยแพร่ในโครงการ แรงงานเด็ก ในด้านต่าง ๆ คือ
 1. รูปแบบ : ปก ขนาดตัวหนังสือ
 2. เนื้อหา : ประโยชน์ การทำตามคำแนะนำ
 3. วิธีการนำเสนอ : การ์ตูน การเล่าเรื่องจริง ภาพ ภาษาที่ใช้
- ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลวัดความรู้เกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก ในเรื่องกฎหมายแรงงานเด็ก และการปฏิบัติตนขณะทำงาน
- ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลวัดทัศนคติเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก

เกณฑ์การวัดตัวแปร

ความคิดเห็นต่อสื่อสิ่งพิมพ์

ประกอบด้วยคำถามทั้งที่เป็นคำถามปลายปิด (Close-ended question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended question) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่โดยมิได้มีการชี้แนะจากคำตอบที่เตรียมไว้ให้เลือก

คำถามปลายปิด เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งหนังสือวีดิทัศน์ หน่วยงานเด็กและแผ่นพับข้อควรระวังโดยภาพรวมและในแต่ละส่วน ดังนี้

1. รูปแบบ
2. เนื้อหา
3. วิธีการนำเสนอ

นอกจากนี้ ยังมีคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับเหตุผลที่เด็กมีความคิดเห็นต่อส่วนต่าง ๆ ของสื่อสิ่งพิมพ์ในด้านต่าง ๆ

ความรู้เกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก

กำหนดให้ผู้ตอบคำถามถูกได้ 1 คะแนน และผู้ตอบผิดได้ 0 คะแนน จากข้อความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแรงงานเด็กและการปฏิบัติงาน นำคะแนนที่ได้มาจัดกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้เกณฑ์ $x \pm S.D.$ ซึ่งในที่นี้ กลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กในระดับสูง คือ คะแนนตั้งแต่ 14.13 ขึ้นไป กลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กในระดับปานกลางคือคะแนน 9.34 - 14.12 คะแนน และกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กในระดับต่ำ คือคะแนนต่ำกว่า 9.33 ลงมา

นอกจากนี้ ยังมีคำถามปลายเปิดเพื่อวัดความรู้ของเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่บิดามารดาควรทำ และสิ่งที่เด็กควรทำเพื่อความปลอดภัยหากจำเป็นต้องเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ

ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก

วัดโดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดให้คะแนน เป็น 1 2 3 จากนั้น นำคะแนนทัศนคติที่ได้มาจัดกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้เกณฑ์ $\bar{x} \pm S.D.$ ซึ่งในที่นี้ กลุ่มที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กในระดับสูง คือ คะแนนตั้งแต่ 22.57 ขึ้นไป กลุ่มที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กในระดับปานกลางคือคะแนน 18.95 - 22.56 คะแนน และกลุ่มที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กในระดับต่ำ คือ คะแนนต่ำกว่า 18.94 ลงมา

ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

แบบสอบถามก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง จะนำไปทำการทดสอบ (Pre-test) กับเด็กเป็นจำนวน 20 คน จากโรงเรียนวัดบ้านปลัดปัก หมู่บ้านอารัง ตำบลวังเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นพนักงานเผยแพร่ในโครงการแรงงานเด็กของมูลนิธิ เพื่อการพัฒนาเด็กอีกพื้นที่หนึ่ง ทั้งนี้เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อความสมบูรณ์สูงสุด พร้อมทั้งทดสอบหาค่าความน่าเชื่อถือของคำถามโดยใช้สูตร KR-21 สำหรับแบบทดสอบความรู้ ดังนี้

$$r_{kk} = \frac{n [1 - \frac{x(n-x)}{ns_x^2}]}{n-1}$$

เมื่อ r_{kk} = ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม
 n = จำนวนข้อของแบบสอบถาม
 x = ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งฉบับ
 s_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

ปรากฏว่า ค่าความน่าเชื่อถือของแบบทดสอบความรู้ = .75 ซึ่งแสดงว่า มีความน่าเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์ดี

สำหรับการทดสอบความน่าเชื่อถือ ในส่วนของทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้
แรงงานเด็กใช้วิธีการหาค่าความเที่ยงตรงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ซึ่งครอนบาช
เป็นผู้เสนอสูตรการคำนวณ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2531 : 176) ดังนี้

$$r_{xx} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{s_e^2}{s_x^2} \right]$$

- เมื่อ k = จำนวนข้อของแบบวัดชุดนั้น
 s_e^2 = ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 s_x^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม

ปรากฏว่า ค่าความน่าเชื่อถือของแบบทดสอบทัศนคติ = .76 ซึ่งแสดงว่า
ความน่าเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์ดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 20-22 มกราคม 2535
โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ควบคู่กับสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อผสมที่ใช้เผยแพร่ในโครงการ
แรงงานเด็ก มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก เพื่อให้เด็กตอบหลังจากได้รับการเผยแพร่โดย
สื่อผสม อ่านหนังสือชีวิตแรงงานเด็กและแผ่นพับข้อควรระวังแล้ว 1 วัน โดยผู้วิจัยจะอ่าน
คำถามให้เด็กตอบทีละข้อ เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากความเข้าใจผิดในคำถาม ทั้งนี้ จะ
มีผู้ช่วยวิจัยคอยดูแลตอบข้อสงสัยให้แก่เด็กอย่างใกล้ชิดอีก 1-2 คน ต่อการทดสอบเด็ก
ครั้งละประมาณ 25-30 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS* (Statistical Package for the Social Sciences) โดยการอธิบายเชิงพรรณนา ด้วยการแจกแจงความถี่ทั้งทางเดียวและสองทาง หาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของเด็ก ได้แก่ เพศ อายุ ขนาดครอบครัว สถานภาพการสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้เผยแพร่ในโครงการแรงงานเด็ก
3. ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก
4. ข้อมูลด้านทัศนคติเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก